

ÚJ SZAVAK, KIFEJEZÉSEK

bérkommentelő *fn, jelentéssűrítő összetétel*

Olyan személy, akit egy politikai szervezet, cég stb. azért fizet, hogy nekik tetsző tartalmakat osszon meg, és/vagy a megrendelőnek tetsző véleményt jelenítsen meg. *Sok önkéntes és bérkommentelő adott műfelhaborodásának hangot e kiemelt képünkön szereplő kis mémünk közlése után.*

ételpornó *fn, tükörfordítás (food porn), jelentéssűrítő összetétel*

Az élelmiszerek vagy elkészített ételek inycsiklandozó bemutatása.

Az ételpornó létezik. Kutatók funkcionális MRI-vel vizsgálták több ember agyát, miközben képeket mutattak nekik. Kiderült, hogy a vizuális kéregben egy csoportnyi idegsejt nagyon élénk aktivitást mutat vonzó ételek láttán. A reakció sokkal erősebb, amikor főtt vagy sült ételeket látunk, például egy forró pizzát, mint amikor nyers zöldségeket, gyümölcsöket.

gerillaszobrász *fn, jelentéssűrítő összetétel*

Olyan szobrász, aki valamilyen nyilvános helyre, közterületre engedély nélkül helyez ki kicsi, könnyen eltávolítható (gerilla)szobrot.

Újabb miniszoborral jelentkezett Budapesten a gerillaszobrász: a legújabb alkotása a Szabadság hidra került, és azt a Ferenc Józsefet ábrázolja, akiről eredetileg elnevezték a hidat. Ferenc József kalapját az ölébe engedve egy függőágyban pihen.

hősziget *fn, jelentéssűrítő összetétel*

A nagyvárosokban bekövetkező mikroklimatikus jelenség. A beépített városi területen a hőmérséklet határozottan magasabb, mint a várost körülvevő külvárosi és vidéki területeken.

A hősziget jelenségének intenzitása a városi területek méretével és népességével arányosan nő. Ezért a városi területeken élők egyre növekvő száma miatt az eljövendő években egyre súlyosabbá válik a helyzet.

lángostérkép *fn, jelentéssűrítő összetétel*

Grafikai ábrázolás arról, hogy a Balaton partján mennyibe kerül a lángos.

Harminc balatoni település és strand vizsgálatával elkészült az első balatoni lángostérkép.

lombkoronasétány *fn, jelentéssűrítő összetétel*

Lábakon álló fahíd, amelyen a fák lombjai között sétálva testközelből figyelhetjük meg az erdők állat- és növényvilágát.

A lombkoronasétányokon testközelből ismerhetjük meg a fák lombkoronaszintjének növény és állatvilágát, de érdemes a lábunk elé, illetve alá is tekintgetni, hiszen mesés táj kerül el alattunk.

okospárna *fn, jelentéssűrítő összetétel*

Olyan párna, amely az alvás teljes időtartamában információkat küld egy okoseszközre arról, hogy éppen milyen fázisban tart az alvási szakasz, és az egészsérről grafikont is készít.

A memóriahabból készült okospárna beépített hőmérséklet-figyelő és -szabályozó segítségével biztosítja az alvó számára a kellemes hőérzetet, elalvás előtt nyugtató zenét, podcastot vagy természeti hangokat játszik, valamint folyamatosan gyűjti az alvási adatokat.

okosvállfa *fn, jelentéssűrítő összetétel*

Olyan vállfa, amely nemcsak a ruhák felakasztására, de tisztítására is alkalmas.

Az okosvállfa olyan nanorészecskéket bocsájt ki, amelyek képesek eltüntetni a szagot a már használt ruháinkból. Ezek a részecskék az emberi szem számára láthatatlanok, és akár már 5 óra elteltével is képesek felfrissíteni a ruháinkat. A technológiával az anyag károsítása, bevizezése nélkül tüntethetjük el az izzadság- és a cigarettaszagot a ruháinkból.

orosztalanítás *fn, szóképzés*

Olyan emlékművek eltávolítása Ukrajnában, amelyek egykori orosz hadvezéreknek, cárnak, egyházi vezetőknek vagy íróknak, művészeknek állítanak emléket. Az orosz művészek távol tartása nemcsak Ukrajnában, hanem a nemzetközi szinten; utcák átnevezése.

Az orosz támadás óta Ukrajna a korábnál is határozottabb és átfogóbb orosztalanítást indított el a kultúrában az önálló ukrán nemzeti identitás megerősítése érdekében.

öngyógyul *ige, szóösszetétel*

Magától rendbe jön, meggyógyul, megjavul; visszanyeri eredeti állapotát.

A horganyrétegnek köszönhetően bármilyen vágás, karcolás automatikusan öngyógyul, mert a cinkionok újra bevonják a felületet.

presszingelés *fn, angol, szóképzés*

Nyomásgyakorlás.

Érdemes lenne elgondolkozni a Szabadság téren azon, hogy nem az üzenetének, a már a svéd–finn NATO-csatlakozás ügyében is megfigyelhető stikában presszingelésnek – nyomásgyakorlásnak – tudható-e be az előszobáztatás.

tényellenőrzött *in, tükrörfordítás (fact-checking), elvonás és képzés*

Kritikus szemlélettel, utánajárással, logikus gondolkodással ellenőrzött; nem hamis.

A tényellenőrzött jelentést a közzététel előtt legalább három tényellenőrző munkatársnak kell átnéznie.

textilszenzor *fn, szóösszetétel*

Olyan elektronikus fonal, amely pontosan tudja követni az ember mozgását, és közben elemzi az adatokat.

A sportnadrágba vagy munkaruházatba integrált textilszenzor a fizikai megterhelés során jelzi a viselője kimerültségi szintjét, és egy telefonos alkalmazással riasztja, hogy ideje pihennie, így könnyebb elkerülnie a sérüléseket.

veganáci *fn, jelentéssűrítő összetétel*

Az a személy, aki életmódját másokra rá akarja erőltetni, és elítéli, lenézi, büntudatot próbál kelteni a normálisan (és helyesen) étkezők között csak azért, mert ők húst is mernek enni.

A náci szó jelzőként használva arra utal, hogy valaki szélsőségesen hisz egy nézetben, és próbálja másokra is ráerőltetni azt. A legismertebb a mások helyesírási hibáit kényszeresen fitogtató és javítgató nyelvtannáci. Az állatok védelmében túlbuzgó és a húsevést bűnnek beállítani akaró, büntudatkeltésre játszó személy a veganáci.

Balázs Géza – Minya Károly